

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Viborg Landsting dombog 1631, 1632, 1634, 1639, 1642, 1654

Jylland, Viborg landstings dombog - kildeafskrift doneret af Holger Hertzum-Larsen

Viborg landstings dombog C, 1639, side 246a ff:

Var skicket hæderlig og højlærd mand mester Jens Skytte, sognepræst til Lønborg og Egvad kirker, hans vise bud Laurids Eriksen i Lønborg med en opsættelse her af landstinget i dag 14 dage udganget lydende han da, efter anden opsættelse, at have hid i rette stævnet Jens Nielsen i Vallund, Christen Christensen i Adsbøl, Jørgen Mortensen i Rerup, Oluf Danielsen i Bandsbøl og Jens Mortensen i Lyne for et vidne de den 15. september år 1636 på Nørre [Horne] herredsting vidnet har, formeldende iblandt andet, at mester Jens skulle have sagt nogle ord tilforn, at han "skøtte Indted omb LensManden", thi hverken han eller nogen kunne tage det fra mig, som højstøvrighed har undt mig. Hvilke deres vidne han højligen ved sin ed benægter, og beskylder den usandfærdig at være. Og ham af had og avind at være påvidnet, lensmanden til vilje, som den tid var ham "Wred". Deslige beskylder den ikke at være på ferske fod, men ungefær 2 år efter slige ord skulle være faldet. Ej heller at være vidnet samtlig af otte mænd og tinghørere. ej heller er navn givet hvor den delefoged skulle have været der slige ord skulle have begæret beskrevet, som de om vidnet har. Ikke heller fornævnte fem personer deres usandfærdige vidner at stemme overens, men med herredstingsdom og nøjagtig bevis er at erfare, mester Jenses ord ikke så uforstandige at have været mod øvrigheden den dag eller nogen tid, som de om vidnet har. Hvorfor mester Jens formener, efter slig forberørte lejlighed, at samme deres usandfærdige vidne bør magtesløs at være, og ikke at komme ham til nogen "thalle hinder eller Schade" i nogen måde. Samledes da hidstævnet fornævnte vidnespersoner, item Christen Ibsen i Strellev Kærgård og Jens Lassen i Hie, som vidnerne forhvervet og udstedt har, mend samme vidne. Så og ærlig og velb. salig hr. Ulrik Sandbergs arvinger ærlig og velb. fru Anne Gyldensteen, Hendrik Sandberg, fru Sophie Sandberg, jomfru Margrethe, jomfru Elsebe, fru Anne, jomfru Heluig, jomfru Bergitte, jomfru Helle, jomfru Abild Sandberg, Thyge og Anders Sandberg med deres laugværger, om de har noget dertil at svare, hvad heller de er inden- eller udenlands, med alt hvis de vil nyde og undgælde.

Da er sagen opsat til i dag. Hvilken opsættelse findes på Ginding herredsting den 15. august, på Vester [Horne] herredsting den 17. august, på Øster [Horne] herredsting den 19. august, på Nørre [Horne] herredsting den 22. august o.s.v.

Nu bød Laurids Eriksen sig på bemeldte mester Jens Skyttes vegne udi al rette, og formente han nu burde endelig dom at have. Så er fornævnte indstævnede personer ikke nu mødt eller nogen på deres vegne at gange udi rette. Da efterdi sagen findes over seks uger til i dag at være optagen, hvilket også til hjemtinget findes læst og påskrevet efter kgl: majsts: forordning. Og dog ingen er mødt nogen modstand her imod at gøre. Da finde vi efter sådan lejlighed samme vidne magtesløs at være.

Viborg landstings dombog C, 1632, side 104b ff.

Var skicket ærlig og velb. mand Knud Gyldenstjerne til Tim, ko: may: s befalingsmand på Hald, med en opsættelse her af landstinget i dag 14 dage udganget lydende handa at have hid i rette stævnet Mads Jensen i Merrild for

et skøde han til Bølling herredsting den 22. august sidst forleden hr. Peder [Gregersen] i Vorgod givet har på den gård i "berdag" [Barde] Oluf Olsen og Karen Andersdatter nu ibor. Dog Mads Jensen har solgt den

del hans hustru eller han selv aldrig har arvet. I lige måde er samme gård en part forbrudt fordi ikke har givet eller gjort den gamle kone, hans tjener, Maren Anderskone den del, som de, efter deres udgivne brev, har lovet, som er med brev og ting at bevise. Og ilige måde tilholder lovens den første bogs 34 [kapitel] at fædrene jord tilbydes fædrene frænder, og mødrene jord mødrene frænder. Og den som samme skøde gjort har er Michel Andersens søsterdatter. Menende derfor at fornævnte Michel Andersen er nærmere samme gård at købe og betale med rede penge, som enten hr. Peder eller en fremmed efter hans tilbuds lydelse, fordi da hans fædrene og mødrene gods ikke skulle komme i nogen fremmed deres vare. Og Michel Andersen at skal have for tingdom og tilbuden sølv og rede penge efter lensmandens "thøche" og uvildige dannemænd. Og mener derfor at samme skøde, som Mads Jensen gjorde hr. Peder på samme gård, burde magtesløs at være, og ikke komme hans tjener Michel Andersen på hans fædrene og mødrene gods til hindring eller skade i nogen måde. Deslige da hidkaldt Mads Jensen, som samme skøde gjort har. Så og hr. Peder Gregersen med samme skøde, som den dermed? har, med hvis andre breve de i den sag vil nyde og undgælde.

Da for nogen lejlighed er samme sag opsat til i dag. Og nu fremlagde Knud Gyldenstjerne et brev med 4 signeter under trykt, lydende som efterfølger:

Vi efterskrevne Mourits Jørgensen i Trøstrup, Niels Andersen i Barde, Jørgen Andersen i Abildtrup og Michel Andersen ibid. gør alle vitterlig med dette vort åbne brev, at efterdi vores kære moder Maren Anderskone i Abildtrup har nu med sin fri vilje og samtykke opladt til os til en fri brugelse al den arvelod i hendes jordegods, som os nogen tid efter hendes afgang kunne tilfalde så fri som den del, som jeg nu har arvet efter vores salig fader Anders Nielsen. Så vi må den bruge, sælge og skifte med hverandre med hendes minde og tilladelse i alle måder. Dog ligevel hver af os at måtte bruge og beholde hver sin lod og part i gård og gods efter det skiftebrevs lydelse imellem Niels Andersen og to brødre gjort og givet er. Da har vi derfor hver af os ??? og vores samtlige arvinger lovet hende til sin føde og ophold af hendes gods som herefter følger:

Først skal Mourits Jørgensen give hende af den gård i Barde 7? læs hø, 2 skæpper boghvedesæd og en rugkærv efter at have pløjet og høstet, og lige i fald hos hans egen. Item en dags tørvegravning at grave og fly hende hjem en dags møgagen. Og skal vi Jørgen Nadersen og Michel Andersen hver for sin anpart gøre og give hende lige så meget, intet undtaget i nogen måde. Og der udover unde hende jord til hendes møg årligen og høste, bruge og fly hende den til gode rede, ligesom vort eget. Og skal hun nyde og beholde den opbørsel hendes livstid i Abildtrup og af Abildtrups ager og ejendom som forskrevet står. Og hvis så ske, at nogen af os ikke giver og fornøjer hende til gode rede den ophold af hendes gods, som vi har lovet og forskrevet, og da skal hun må frivilligen annamme sin gods igen, og fra dem som skylden findes hos, og bruge det til sin føde og ophold, som tilbørligt er. Og til des ydermere vidnesbyrd og bekræftning sætter vi vores indsegl neden på dette vort åbne brev. Actum Vorgod præstegård Canuti Rep: dag anno 1602?.

Derhos fremlagde et tingsvidne af Tim birketing år 1631 den 26. august udgangen, Anders Jørgensen, Christen Lassen og Peder Michelsen for 8

mænd, hver med oprakte fingre og helgens ed, at have vidnet, at år 1619 da fik Maren Anderskone i Abildtrup ikke af den gård i Barde, hverken møgagen eller tørveagen, men anno 1630 da fik hun ikke uden halv dags tørveagen og en halv dags møgagen, men 1631 fik hun ikke uden en halv dags tørvegravning hjemaget af den fornævnte halve gård. Så hun fattige kone derfor måtte købe sin kost, fordi hun ikke kunne udi rette tid få sin opbørsel af fornævnte halvgård, som det sig burde med rette. Som det vidne videre bemelder. Og efter slig lejlighed forment Knud Gyldenstjerne det fast går imod fornævnte kontrakt, ikke til nogen fremmed kunne afhændes.

Så mødte hr. Peder Gregersen og berattede, at siden samme kontrakt er udgangen har Niels Andersen, født i Abildtrup, samme gård solgt og afhændet til Mourits Jørgensen i Trøstrup og hans arvinger. Hvilket skøde her til landsting ved endelig dom er ved magt kendt. Og Mourits Jørgensens arving har? Peder Christensen i Trøstrup, som den halve gård efter Mourits Jørgensen med hans hustru var tilfaldet, siden den halve part til Mads Jensen har afhændet, efter at Mads Jensen selv den anden halve part med hans hustru var tilfaldet. Så gården da Mads Jensen ene har tilhørt, og han den, efter lovlige laugbud, til hr. Peder har skødet og solgt. Og fremlægde et skøde af Bølling herredsting år 1603 den 10. januar udgangen, som indeholder Niels Andersen i Barde der for tingdom at have solgt, skødet og afhændet fra sig og sine arvinger og til Mourits Jørgensen i Trøstrup og hans arvinger al den lod, del, arv og anpart som Niels Andersen har arvet og købt udi den jordeggen bondegård i Barde, som Niels Andersen da udi boede. Som er den ganske og hele gård tilsammen og dens ejendom, undtagen den lod og part som Mourits Jørgensen med sin hustru Kirsten Andersdatter havde arvet og bekommet der udi tilforn. Som det skøde videre indeholder. Dernæst udi rette lagde en dom her af landstinget år 1608 den 24. september udgangen, som indeholder Niels Andersens skøde da at have været hidstævnet, og det da endelig er ved magt kendt. som samme dom derom bemelder. Derhos fremlagde et andet skøde af Bølling herredsting år 1626 den 6. november udgivet, som indeholder Peder Christensen i Trøstrup og hans hustru Else Mouritsdatter at have skødet og afhændet fra dem og deres arvinger og til Mads Jensen og hans arvinger den halve bondegård i Barde i Vorgod sogn, som Ole Olsen og Niels Pedersen da udi boede, som Else Mouritsdatter var arvelig tilfalden efter hendes salige fader og moder Mourits Jørgensen og Kirsten Andersdatter. Deslige og fremlagde et andet skøde af Bølling herredsting år 1631 den 22. august udgangen, indeholdende det Mads Jensen i Merrild og hans hustru Johan Mouritsdatter at have solgt og afhændet til hr. Peder Gregersen og hans arvinger den hele gård i Barde, som Ole Olsen i boede. Som samme skøder i dem selv indeholder. Endnu fremlagde hr. Peder Gregersen et tingsvidne af Bølling herredsting 1631 den 8. august udgivet, 8 mænd vidnet har, at de har hørt og set, at fornævnte Søren Andersen havde stået der udi 2 ting tilforn, og den dag den 3. die på Mads Jensens vegne og lydelig laugbudt den gård i Barde i Vorgod sogn som Oluf Olufsen og Karen Nielskone nu udi bor, til næste frænder enten på fædrene eller mødrene side, eller til dem som mest ville give, som det vidne videre bemeldte. Og forment hr. Peder Gregersen samme skøde lovlige og ret at være givet og burde ved magt at blive.

Så og efterdi med skøde bevises det Niels Andersen i Barde den 10. januar 1603 har solgt og skødet samme gård til Mourits Jørgensen undtagen den lod

Mourits Jørgensen med hans hustru selv der udi var tilfalden, hvilket skøde siden til landsting har været indstævnet og ved endelig dom er ved magt kendt. Det og med skøde bevises at Peder Christensen i Trøstrup 1626, sin hustru Else Mouritsdatters anpart, som er halvparten i fornævnte bondegård, til Mads Jensen har solgt og afhændet, så Mads Jensen med sin hustru da samme gård altsammen har ejet, og Mads Jensen, efter tingsvidnes indhold, bemeldte gård lovlige har ladet laugbyde efter loven, og til hr. Peder Gregersen solgt og afhændet, og ikke bevises andre end Mads Jensen udi samme gård at have haft lod og del, der han den bortskøt har. Da vide vi, efter sådan lejlighed, ikke imod Mads Jensens skøde at sige eller magtesløse dømme, al den stund bemeldte endelige landstingsdom stander urygget.

Viborg landstings dombog C (B24-564=1632.)

Side 107b ff.

Var skicket ærlig og velb. mand Henrik Lange til Oldager hans vise bud Simon Knudsen med en opsættelse her af landstinget i dag 6 uger udgangen lydende ham da at have hid i rette stævnet Niels Jensen i Adsbøl, Christen Jepsen i Glibstrup, Jep Bertelsen og Jep Jepsen ibid., for et vidne de den 2. august 1627 med ærlig

og velb. Hans Skade til Rolsøgård vidnet har, anlangende de 2 stk. agerjord på Glibstrup mark norden kirkevejen, ikke skulle have været brugt andre steder indtil den bol Jes Jørgensen ibor. Ilige måde da hidkaldt salig Jep Christensen hans arvinger Anne Jeppes i Glibstrup, Jens Jepsen, Christen Jepsen, Else Jepsdatter, Benid Jepsdatter, Anne Jepsdatter og Kirsten Jepsdatter i "Kaarsgaard"? med deres laugværger for et vidne salig Jep Christensen den 27. august 1627 med ærlig og velb. Hans Skade vidnet har anlangende 2 stk. agerjord på Glibstrup mark norden kirkevejen, Christen Skræders gårds jord på den vestre side, og velb. Henrik Langes gårds jord på den østre side. At det ikke skulle have været brugt andre steder indtil den bol Jes Jørgensen ibor. Beskylder og samme deres vidne at de ikke endnu har om vidnet hvem samme jord har brudt af hede og forte. Ikke heller deres vidne medfører hvor længe Jes Jørgensen skulle have brugt de 2 stk. jord. Ej heller har om vidnet visse dag og tid samme jord skal være opbrudt, ej heller hvem det opbrudt har, ej heller fornævnte Jes Jørgensen skal have brugt samme jord udi nogen års rolighed, men skal være ham forlenet til nogle års brug. Mener fordi samme deres vidne, så vel som deres forrige vidne bør magtesløs at være. Deslige da hidstævnet Jes Jørgensen for en vidnekendelse som han på fornævnte jord gjort har, og vedkendt sig det for sin husbonds grund og ejendom. Nok og hidkaldt Hans Skade for nogle herredstingdomme anlangende "I seeden effter lougen" at det skulle være dem tilbudt og være "aff dieltt af forne lord", og maner fornævnte Las Michelsen på Henrik Langes vegne ikke da for fogden at være bevist med tvende personer for samme domme at være lovlig stævnet. Ikke heller bemeldte Henrik Lange, som skulle være jorddrotten til samme jord, fornævnte domme at være stævnet eller kaldet, og ikke velb. Niels Skades brev, uanset for herredsfogden med tingsvidne skulle have været bevist, at samme tvende stk. agerjord har været brudt af hede til den gård i Glibstrup, som Henrik lange af velb. Niels Skade til Østergård købt har, og at de skulle have været "lenet" [forlenet] Jes Jørgensen at bruge nogle år. Og ikke velb. Hans Skade har bevist jorden at være opbrudt af hede

af Jes Jørgensen, hvad fornævnte 2 stk. agerjord, at det kunne heden tydes til nogen rolighed, hvad bemeldte det mageskiftebrev velbyrdige Hans Skade har fremlagt, formelder intet om tvende stk. agerjord. Ikke heller er bevist fornævnte boelsejendom i nogen måde at være forkrænket siden samme mageskiftebrev er udgivet. Menende efter slig lejlighed fornævnte vidner og domme derefter dømt er bør magtesløs at blive. Item havde da og hidkaldt Hans Skade med fornævnte vidner og domme han forhvervet har eller ladet forhverve. Så og Christen Christensen, Claus Knudsen med hvis vidner og domme de i den sag har forhvervet, om dehar noget dertil at svare. Så og Jes Jørgensen med fornævnte vedkendelse. Deslig Las Lauridsen, herredsfoged i Nørre [Horne] herred, som samme vidne og domme udstedt har, om han har noget dertil at svare.

Da er sagen opsat til i dag. Så mødte Claus Knudsen i "Selso" på Hans Skades vegne, og fremlagde et tingsvidne af Nørre [Horne] herredsting år 1627 den 2. august udganget, Niels Jensen i Adsbøl, Christen Jepsen i Glibstrup, Jep Bertelsen ibid. og Jep Jepsen ibid. for 8 mænd med oprakte fingre og ed at have vidnet, at det er dem fuld vitterligt at 7 år siden da blev de 2 agre liggende på Glibstrup agermark norden kirkevej østen Jes Thoftis imellem Christen Nielsen i Glibstrup hans jord, som ligger på vestre side og den gårds jord Jep Christensen i Glibstrup og hans gårdmænd udi bor på østre side, opbrudt af hede, og siden har samme tvende stk. jord været brugt til den bolstoft som Jes Jørgensen udi bor, og ingen andensteds indtil i høst, da sidst forleden Hans Skade og Niels Skade kom i trætte derom. Dernæst Peder Christensen som tilforn boede udi den gård i Glibstrup Jep Christensen, Anders Sørensen og Niels Christensen udi bor, med lige svoren ed at have vidnet, at han ikke havde nogen tid o.s.v.

Søndag i februar 1631.

Var skicket ærlig og velbyrdig mand Christopher Skade til Kærbygård, Niels Skade til Østergård [Nærild] og Hans Skade til Rolstedgård deres vise bud ærlig og fornuftig Klaus Knudsen foged på Rolstedgård med en opsættelse her af landstinget i dag 14 dage udgangen, lydende dem da at have hid i rette stævnet Kirsten, salig hr. Peders af Brøndum hans efterleverske, og Christen Pedersen, indvåner i Ribe, for et bænkebrev og sankevidne de med ærlig og velb. mand Hans Lange til Nørholm vidnet og udgivet. Hvilke deres vidne og bænkebrev de henholder for et vildigt vidne, idet de skal have vidnet dem selv til behjælpning deres gæld at fordre af Hans Lange. Samme vidne og at være vidnet på tvende døde mænd, som for rum tid siden ved døden skal være afgang. Mener og samme vidne usandfærdig at være, idet de har vidnet i deres brev, at salig Mads Nielsen skulle have ladet 400 rdl. forrente hos fornævnte Christen Pedersen indtil "Mourige"? 1625. Og noksom skulle bevises salig Mads Nielsen atvære ved døden afgang førend Martini 1623. Ikke heller skulle være vidnet på nogen visse dag eller tid. Deslige da hidstævnet Otte Rasmussen, borgmester i Varde for et vidne og bænkebrev han med fornævnte Hans Lange vidnet har, sig selv til behjælpning såvel som Hans Lange til vilje, og sin gæld des bedre af ham at bekomme. Og ikke han udi samme sin brev har vidnet det Mads Nielsen har været Hans Lange nogen

penge pligtig i nogen måde. endnu hidkaldt bemeldte Hans Lange for en dom han til Nørre [Horne] herredsting den 9. december sidst forleden skal have ladet forhverve efter samme bænkebrev og sankevidne. Og samme dom at være dømt salig Mads Nielsens arvinger til en stor sum penge at betale efter samme bænkebreve imens de stod ved magt. Uanset landstingsdom har været fremlagt her af landstinget den 13. marts sidst forleden, hvor udi skal være indført adskillige breve som Hans Langes fuldmægtig har fremlagt, og i samme dom dem "qt" kvit dømt fornævnte salig Mads Nielsens arvinger for Hans Langes tiltale, indtil han kunne fremlægge salig Mads Nielsens rette hovedbrev såvel som salig Jes Iversens [i Houm, bror til en af mine aner] egen rigtige kvittanser. Hvilke bænkebrev og sankevidner, såvel som sendessedler og herredstingsdomme, som efter fornævnte breve dømt og funderet er, ikke så nøjagtig at være, at de burde nogenmagt at have, medens magtesløs at være, og ikke komme bemeldte Christopher, Hans og Niels Skade til nogen forhindring eller udgift i nogen måde. Dernæst hidstævnet Kirsten hr. Peders med hendes laugværge og Christen Pedersen og Otte Rasmussen, som samme vidne og bænkebreve vidnet og udgivet har. Item Hans Lange, som samme vidner og domme forhvervet har, at fremlægge. Derhos Christen Smed, som samme domme forhvervet har, og Las Lauridsen i Vestergård, herredsfoged i Nørre [Horne] herred, som samme dom dømt har, om han har noget dertil at svare.

Da, for nogen lejlighed, er samme sag opsat til i dag. Og nu mødte Christen Hansen Smed i "huoluig" på Hans Langes vegne og fremlagde et underskrevet brev lydende som efterfølger:

Vi efterskrevne Kirsten, salig hr. Peders efterleverske af Brøndum, nu boende i Ribe, og Christen Pedersen Brøndum borger sammested, eftersom velbyrdig Hans Lange er vores kundskab begærende anlangende de firehundrede rigsdrl., som salig Jes Iversen af Houm havde hans brev på, og vi efter salig Anne Jeskone af Houm er fornævnte 400 rigsdrl. arveligen tilfalden. Hvilke 400 rigsdrl. salig velbyrdig Mads Nielsen af Nærild havde nogen år hos mig Kirsten hr. Peders og min salig mand ladet forrentet efter salig Jes Iversens død. Desligeste havde salig velb. Mads Nielsens arvinger hos mig Christen Pedersen samme 400 rigsdrl. ladet forrentet i nogen år, siden jeg var og dem arveligen tilfalden efter min salig fader, og indtil Sct. Martini dag anno 1625. Hvilke 400 rigsdrl. med deres efterstående rente og skadegæld ærlig og velb. mand Hans Lange har med sin jordegods har gjort mig udlæg efter herredstingsdoms og landstingsdoms indhold. Og som de gode mænd velb. Christen Krag på Lydumgård og velb. Knud Sørensen til Tredie og herredsfogden havde mig udi hans jordegods Gødsvang og Stavskær indvist for fornævnte gæld efter deres indvisnings indhold. Og efter slig lejlighed skal fornævnte 400 rigsdrl. ikke komme salig Mads Nielsen eller hans arvinger, enten

af salig Jes Iversen eller salig Anne Jeskones arvinger til nogen forhindring eller krævelse i nogen måder efter denne dag. Og ikke heller skal findes udi skifter lodseddel efter salig Jes Iversen at Mads Nielsen til Nærild skal da have været eller forrentet nogen 400 rigsdrl. o.s.v.

Viborg landstings dombog C, 1634, side 109a ff.

Landsting den 7/6 1634.

ar skicketmærlig og velb. mand hr. Ulrik Sandberg til Kvilstrup, ridder, K: M: befalingsmand på Lundenæs, hans vise bud æ: og f: Niels Nielsen i Ånum, med en opsættelse her af landstinget i dag måned udgivet lydende ham da at have hid i rette stævnet Las Lauridsen i Vestergård, herredsfoged i Nørre [Horne] herred, for en dom han til fornævnte herredsting den 21. november sidst forleden imellem K: M: tjener Las Lauridsen i Obling og hans svoger Las Michelsen i Sdr. Bork dømt har anlangende noget græs, Las Michelsen skal have sigtet og beskyldt Las Lauridsen for at skulle have revet fra velb. Niels Langes eng og græst, og til hans græs. Hvilke hans sigtelse Las Lauridsen straks for tingsdom har benægtet, som noksom er at bevise. Og ikke Las Michelsen samme sin sigtelse udi nogen måde skal bevise. Og bemeldte Las Lauridsen, formedelst samme Las Michelsens utilbørlig sigtelse at være feld og loven fravist, og herredsfogden ligevel, imod recessen, skal have kvit dømt Las Michelsen for hvis tiltale bemeldte hr. Ulrik Sandberg skal have haft til Las Michelsen for samme sigtelse og beskyldning. Og sin dom udi sentensen henstillet til loven, som bemeldte hr. Ulrik Sandberg formener ikke den sag vedkommer, efterdi recessen udtrykkelig formelder, at hvem som sigter den anden for tingdom for nogen uærlig sag, og han ham det ikke kan overbevise, da deles den det sagt har for en løgner. Mener fordi Las Lauridsen mere at have anset svogerskab end retten, og hans dom bør magtesløs at være.

Havde og da hidstævnet Las Lauridsen samme sin dom at ansvare, så og Las Michelsen med samme dom, sigtelse og vidner og alt hvis han i den sag vil nyde og undgælde. Deslige æ: og v: mand Niels Lange til Skromsager om han har der noget til at svare.

Da, for nogen lejlighed, ersamme sag opsat til i dag. Og nu mødte Las Michelsen i Bork og fremlagde samme dom af Nørre [Horne] herredsting år 1633 den 21. november udgivet, som samme besluttes, at efterdi Las Michelsen beviste med tvende af de mænd som slog Niels Langes eng, at de var til syn til fornævnte eng samme dag noget efter de havde slagen dem, og da var der borttagen ved to parter af en skår, som var slagen i sønderside imellem "Medmund och bredsig", og Las Michelsen har sigtet Las Lauridsen, at han havde bortrevet samme græs til sin græs. Som fornævnte syn havde om hjemlet, og loven formelder i den anden bogs 73. kap.: Om mand vides at han slår over "Reen", og for af slet give 12 mænds ed, at han mente det var hans eget, o.s.v.

Viborg Landstings dombog 1637. B24-568, side 227a ff.

Var skicket Thomis Pedersen i Sdr.Bork, Maren Nielsdatter og anden Maren Nielsdatter ibid. deres vise bud Anders Hansen ibid. på den ene, og havde hid i rette .stævnet Las Lauridsen i Vestergaard, herredsfoged i Nørre herred, for en dom han til Nørre herredsting den 9. marts sidst forleden dømt og afsagt har imellem Niels Nielsen i Obling, hans moder og søskende på den ene, og Thomis Pedersen på den anden side, og derved dømt den bondegård Thomis Pedersen iboer under samfrænder, uanset af herredsfogden forskrevne Thomis Pedersen med hans af-gangne hustru og hendes børn har brugt

forskrevne bondegård langt over recessens hævd. Hvorfor Thomis Pedersen og hans medarvinger formener, at den ringe bondegård han udi bor, ikke bør eller kan regnes uden aleneste som en søsterlod hans formands moder salig Anne Lasdatter havde arvet efter hendes salig fader Las Mickelsen af Obling, og sig tilkøbt af hendes salig broder Jørgen Lassen. Og formener, at dersom Niels Nielsen, hans moder og deres medarvingehr vil kræve samfrænder over forskrevne ringe gård, at de da bør at kræve samfrænder over al Las Mickelsens bondegods, som er først en bondegård i Obling Bertel Lassen da iboede, som er bedre end sådan fire gårde som den Thomis Pedersen ibor. Nok en bondegård i Obling Niels Lassen da iboede, er også dobbelt så god som den Thomis Pedersen ibor. Nok en halv bondegård i Obling Terben Jensen da iboede. En bondegård i Sdr.Bork Jørgen Lassen da iboede. Nok en bondegård i Øster herred i Bonum, Knud Jørgensen da iboede. Og at Niels Nielsen og sine medarvinger bør at bevise med skiftebreve og lodsedler hvor enhver salig Las Mickel-sens børn deres lod faldt i forskrevne bondegård. Dernæst har herredsfogden ikke anset i sin dom, at Thomis Pedersens medarvinger i forskrevne bondegård, som er Maren Nielsdatter og anden Maren Nielsdatter med flere, som var salig Niels Sørensen, som tilforn ejede forskrevne bondegård, hans børn og rette arvinger, som ikke skal findes at være stævnet eller kaldet for samme dom, og dog har dømt de-res rette arvegods under samfrænder uanset loven formelder når arvganger af søskendes dele, siden kommer det ikke frænder til, første bogs 16. og 18 .capitel.

Menende herredsfogden der udi uret at have gjort, og samme hans dom bør magtesløs at være.

Dernæst hidstævnet Las Lauridsen, som samme dom dømt har, så og Niels Nielsen og hans moder Maten Nielskone, Christen Nielsen, Maren Nielsdatter, Kirsten Nielsdatter og Anne Nielsdatter med deres rette lavværger med forskrevne dom og hvis skøder og skiftebreve, lodsedler med mere de i den sag vil nyde og undgælde.

Så mødte Niels Nielsen og fremlagde samme dom af Nørre herredsting den 9. marts sidst forleden udgangen, som indeholder forskrevne Niels Nielsen på sin egen, sin moders og søskendes vegne at have did stævnet Thomis Pedersen i Sdr. Bork for han ikke ville "tage opneffne och holde samfrænder" med ham, hans moder og søskende [om] den gård i Sdr. Bork, Thomis Pedersen ibor, anlangende. Uanset Niels Nielsen sig og sine medarvinger den største part i samme gård efter adkomst berettiges.

Da har fogden så om sagt, at efterdi der bevises med skøde og kontrakt, at Niels Lassen havde boet i forskrevne gård, og Niels Nielsen på sin moders og søskendes vegne nu tvister med Thomis Pedersen om hvem den største "Lods Lir" skulle være i samme gård.

Da, efter slig lejlighed, vidste fogden ikke andet derom at imellem kende, imedens forskrevne breve stod ved magt, som den dom videre bemelder, og formente Niels Nielsen samme dom ret at være.

Så og efterdi ikke bef0indes forskrevne Maren Nielsdøtre for samme dom at være stævnet og kaldet, endog de udi samme gods skal være "interesset". Da finde vi, efter sådan lejlighed, samme dom magtesløs at være.

Viborg landstings dombog C, 1642, side 121a ff.

Var skikket ærlig og velb: mand Christian Rantzau til Bredenberg K: M:s holstenske råd og befalingsmand på Rensborg slot hans vise bud ærlig og f: Niels Madsen i Brendgård med en opsættelse her af landstinget i dag 14 dage udgivet lydende han da, efter en måneds opsættelse, at have hud i rette stævnet Jens Iversen i Kvistgård for et vidne han til Hammerum herredsting den 6. april sidst forleden udi sin egen sag sig selv til befrielse, imod hans tiltale velb: Christian Rantzau kunne have til ham, for hans søsterdatter Maren

Jepsdatters fædrene og mødrene arvegods hun til ham skal have forbrudt. Har vidnet at han ikke har opsagt det værgemål han havde for hans søsterdatter Maren jepsdatter, Hvilket vidne ikke skal være så lovlig den bør at komme velb: Christian Rantzau, på bemeldte Maren jepsdatters efterladende gods, til forhindring. Ilige måde da hidstævnet Las Vistesen, Lauge Vistesen, Mads Christensen og Christen Christensen i Borbjerg for de i samme vidne har vidnet det de skulle hos været i Kvistgård og hørt Maren Jepsdatter bad forlov af Jens Iversen at drage til hendes søster Anne Jepsdatter i Birk. Hvilket vidne er vidnet efter hendes ord og mundheld, som ikke skal befindes eller bevises hende siden at være kommet til Kvistgård, som de har om vidnet, men altid blevet i Birk på velb: Christian Rantzaus stavn, som hun har fæstet hus til hendes dødsdag. Formener samme vidne ikke bør at komme velb: Christian Rantzau på bemeldte forberørte gods til forhindring. Dernæst da hidstævnet Niels Christensen i Borbjerg by for han i samme vidne har vidnet at han 3 dage efter Sct. Mikkels dag sidst forleden skulle have talt med Maren Jepsdatter ved Grene, og spurgte hende hvor hun vilde gå, og da svarede ham, at hun vilde gå til hendes søster i Birk. Hvilket er vidnet efter hendes ord og mundheld. Tilmed derimod er at bevise, at hun kom agende til Birk med heste og vogne der hun den samme tid did flyttede. Formener samme hans enlige vidne ikke så lovlig og ret at være, at den bør nogen magt at have, men magtesløs at være. Endnu da hidstævnet Las Vistesen, Lauge Vistesen og Mads Christensen i Borbjerg, Christen Christensen i Borbjerg by, Jens Mouritsen i Hiegård, Svend Christensen i Tinkerdal, Oluf Mogensen, Christen Simonsen, Jens Pedersen og Jens Knudsen ibid. for et vidne den den 6. april sidst forleden vidnet har, at Jens Iversen har været hans søsterdatters værge på 18 års tid, og ikke de skulle have hørt det, hun skal have ganget af hans råd, Hvilket vidne er stillet udi tvivl, tilmed kan vel eragtes at hun ikke har råd med ham der hun sig selv har ombragt. Formener samme vidne ikke så lovlig og ret at være den bør nogen magt at have. Endnu da hidstævnet hæderlig og vellærd mand hr. Mogens Sørensen, præst til Borbjerg og Ryde sogne og provst i Hjerm herred, for en seddel og bænkevidne han den 30. marts sidst forleden har udgivet, det Maren Jepsdatter ikke skulle have taget pas og skrifteseddel fra ham. Hvortil er at svare, at det ikke var uden ved et halvt års tid eller noget ringere fra hun flyttede og til hun døde. Så hun kunne have god tid og respit at hente skrifteseddel førend hun besøgte præsten i Gjellerup sogn, som hun sidst boede og døde. Formener samme bænkevidne ikke bør at komme ham på hendes efterladte gods til nogen forhindring, men magtesløs at blive. Fremdeles da hidstævnet Niels Christensen i Gammelby, herredsfoged i Hjerm herred, for en dom, han efter samme ulovlig sankevidne, til fornævnte ting den 27. april sidst forleden dømt og udstedt har, og der udi kvit dømt Jens Iversen for Christian Rantzaus tiltale for Maren Jepsdatters fædrene og mødrene arvegods, som hun på hans stavn forbrudt har. Uanset for ham med

mange lovlige, nøjagtige og sandfærdige vidner har været bevist det Maren Jepsdatter har både været og haft hendes rette værelse og bopæl på hans stavn udi Birk, der hun sig selv ombragte, og hen ved et halvt års tid tilforn og ikke været derfra eller borte af sognet i formidlertid. Ej heller Jens Iversen, hendes morbroder og værge, udi så lang tid hende at have igenkaldt om det skulle være imod hans vilje, som nu, siden hun er død, kan foregives. Tilmed efter al billighed og ret bør sga at følge peroner til hus, og hun på den gode mands stavn har boet sidst udi Birk, sig der selv til døde bragt og omkommet. Ej heller skal kan eragtes med værgemål at afsige uden giftermål at råde gods og arv at afhænde, men altid været kvindfolkene frit for at flytte, drage og tjene af sogn, herred og land på hvilke gode mænds stavn de lyster der at tjene eller husværing at fæste uden deres værgers medhjælpelse eller samtykke. Da, efter slig lejlighed, formener Christian Rantzau det Niels Christensen uret at have dømt, og han for kost og tæring med anden tilbørligt bør at betale og straffes som vedbør. Og samme dom såvel alle bemeldte vidner og bevis bør magtesløs at være, og velb: Christian Rantzaus vidner for fogden har været fremlagt, ved magt at blive og Maren Jepsdatters efterladte formue? og arvegods ham efter at følge. Samledes da hidstævnet Jens Iversen, Las Vistesen, Laurids Vistesen, Mads Christensen, Christen Christensen, Oluf Mogensen, Christen Simonsen, Jens Pedersen, Jens Knudsen vidnesmænd, hr. Mogens Sørensen præst i Borbjerg, så og Niels Christensen i Gammelby sin dom at forantvorde. Så og velb: Axel Juel til Voldstrup og hans foged,

Johan Henriksen der sammested med alle vidner, kundskab, dom eller hvis de udi den sag nyde og undgælde vil. Så og Maren Jepsdatters søster og arving Anne Jepsdatter i Birk med hendes lavværge om hun vil have noget dertil at svare.

Da er sagen opsat til i dag. Derimod havde ærlig og velb. mand Axel Juel til Volstrup ved sin fuldmægtig ærlige og fornuftige Johan Henriksen, foged ibid. hidstævnet Niels Ibsen i Birk, Christen Ibsen ibid., Jens Thomsen, Anders Graversen ibid., Karen Knudsdatter, Karen Andersdatter, Pedersdatter, Margrete Christensdatter og anden Margrete Christensdatter ibid. for et vidne de til Hammerum herredsting den 28. februar sidst forleden vidnet har anlangende at det var dem fuld vitterligt i sandhed at Maren Jepsdatter, født i Horslund?, kom til Birk noget lidet efter Sct. Mikkelsdag sidst forleden år 1641, og havde fæstet hus i Birk i den vestre gård hos Niels Ibsen til næstkommende Sct. Mikkelsdag 1642 i velb: Christian Rantzaus minde, og gav til husbond 1 rdl., og var der altid til hun blev død, som det vidne videre bemelder. Hvilke vidne skal være vidnet af velb: Christian Rantzaus hans egne bønder og tjenere i deres husbonds egen sag, ham til behjælpning på et dødt menneske. Og ikke bemeldte Maren Jepsdatter har fæstet noget hus enten af velb; Chr. Rantzau selv eller nogen hans fogder. Formener slig ikke af hende at være sket, ej heller med hendes rette lavværgeres vilje og samtykke; men ellers at have bedt sig forlov at gå til sin søster i Birk i en kort tid at tale med hende, som med tingsvidne er at bevise. Men fast mere med tingsvidne er bevisliggjort, at Maren jepsdatter på 18 års tid at have været i Kvistgård hos Jens Iversen hendes væрге med hendes gods og gode under hans værgemål, på velb: Axel Juels gods og stavn. Formenende fornævnte vidne ikke så lovlig og ret at være at de bør nogen magt at have men magtesløs at blive. Samledes hidstævnet Niels Ibsen, Terkild Nielsen i

Birk, Anders Graversen i Gjelderup, Anders Andersen i Herningby, Karen Christensdatter ibid. og Peder Sibastesen i Heager for et vidne de til fornævnte herredsting den 2. april sidst forleden vidnet har, at Maren Jepsdatter, født i "Hoslund", var i Birk ved Sct. Olufsdags tider 1641, og der "stede" hus af Niels Ibsen, og at hun blev flyttet med heste og vogn og kom til Birk med hvis hun havde med at nogen dage efter Sct. Mikkelsdag sidst forleden. Hvilke vidne Niels Ibsen selv hans forrige vidne til bestyrkning har med været at vidne, ilige måde på et dødt menneske, og ikke på fersk fod taget og forhvervet. Formenende hun aldrig der noget hus har fæstet, ej heller med hendes lavværgeres vilje og samtykke, som før er rørt. Deslige hidstævnet hr. Niels Jensen præst til Gjellerup, Jacob Mortensen i Bjødstrup, Christen Jensen i Fastrup, Jens Christensen i Birk i Lund, Espen Christensen i Gjelderup, Poul Espersen ibid., Peder Christensen i Agerskov, Troels Sørensen i Vrå og Anders Clemendsen ibid. for et bænkebrev de den 13. marts sidst forleden har udgivet formeldende, at Maren Jepsdatter var til husværing i Birk hos Niels Ibsen siden Sct. Mikkelsdag sidst forleden og søgt kirken med andre tilhørere. Hvilket bænkebrev ikke af hr. Niels Jensen for provsten, som det sig bør, vidnet. Er ej heller de andre hans medfølgere deres vidne til "ginge giortt" og bekræftet, som det sig bør. Ilige måde på et dødt menneske, som ikke der nogen husværing har haft, andet end er did draget at tale med sin søster, som forskrevet står. Formenende fornævnte bænkebrev ikke heller nogen af fornævnte vidner så nøjagtig at være, at de bør nogen magt at have, men magtesløs at være, og ikke komme velb: Axel Juel til nogen forhindring på Maren Jepsdatters efterladte gods, som altid udi 18 samfulde år, og endnu er på hans gods og stavn under Jens Iversen hans værgemål, mens ham fornævnte gods at tilhøre. Samledes hidstævnet Niels Ibsen, Jens Thomsen, Anders Graversen, Karen Knudsdatter, Karen Andersdatter, Anne Pedersdatter, Margrete Christensdatter og anden Margrete Christensdatter med deres lavværger, så og Terkild Nielsen i Birk, Anders Graversen i Gjellerup, Anders Andersen i Herningby, Peder Sibastiansen i Heager og Karen Christensdatter i Herningby med hendes lavværge. Samt hr. Niels Jensen, Jacob Mortensen, Christen Jensen, Jens Christensen, Espen Christensen, Poul Espersen, Peder Christensen, Troels Sørensen og Anders Clemendsen som samme vidner og bænkebrev vidnet og udgivet har, så og ærlig og velb: mand Christian Rantzau til Breidenborg og hans foged Niels Madsen i Brendgård som samme vidner og bænkebreve forhvervet har med samme vidner og bænkebrev og hvis andet de udi

den sag nyde og undgælde vil. Så og Jacob Mortensen i Bjødstrup, herredsfoged i Hammerum herred, som samme vidner udstedt har, om han har der noget til at svare.

Og fremlagde Johan Henriksen et tingsvidne af Hjerm herredsting den 6. april 1642 udgangen, otte mænd vidnet har det, bemeldte Johan Henriksen der den dag for tingdom på sin velb: husbonds vegne tilspurgte Jens Iversen i Kvisgård om han nogen tid har opsagt til nogen det værgemål, som han hidindtil har haft for Maren Jepsdatter, født i Hessellund, som blev død til Niels Ibsens i Birk, i hendes livs levnedsløb eller siden. Hvortil Jens Iversen svarede den dag for dom, og med sine oprakte fingre og ed hårdelig benægtede, at han aldrig har frastanden hendes værgemål, medens altid hidindtil på en 18 års tid, siden han fik hendes gods under hånd o.s.v.

Viborg landstings dombog C, 1654, side 205a ff.

Var skikket Niels Nielsen Obling i Sdr. Bork hans fuldmægtig og broder Christen Nielsen i Obling med en opsættelse her af landstinget 15. februar sidst forleden udgangen lydende ham at have hid i rette stævnet Kirsten Olufsdatter, salig hr. Søren Gluds efterleverske af Hemmet, og hendes børn nemlig Oluf Sørensen, Sidsel, Marie, Gertrud, Kirsten og Margrete Sørensdøtre for en kvittering dateret Sct. Mikkelsdag 1651 på et tiendeføl til Jep Lund i Asbøl udgivet. Nok en anden kvittering dateret den 7. august 1651 til Anne Nielskone og Kirsten Laskone i Bandsbøl udgivet på nogle? tirndelam, hvor udi bemeldte hr. Søren kvitterer fornævnte personer for samme føl og lam, uanset han intet med bispens part havde at kvittere med; skal den salig mand være sket fyldest på andre steder i fornævnte sogne, så at hverken det føl eller lam ham tilhørte, men bevises med bemeldte hr. sørens lodseddel at være Niels Nielsen, på bispens vegne, tilloddet. Hidstævnet Mads Madsen i Tarm Bisgård, herredsfoged i Nørre [Horne] herred for en dom derpå findes drevet og bør magtesløs at være, og Kirsten Olufsdatter at give fuldkommen kost og tæring. Havde derfor hidstævnet Kirsten Olufsdatter, Oluf Sørensen, Sidsel, Maren, Gertrud, Kirsten og Margrete Sørensdøtre samt Anne Nielskone og Kirsten Laskone med deres lavværger, og Jep Lund i Asbøl samme kvitteringer og tiendebog at fremlægge. Så og Mads Madsen i Tarm Bisgård, om han vil have noget dertil at svare.

Da er sagen opsat til i dag, hvilken opsættelse findes påskrevet at være læst på Nørre [Horne] herredsting den 23. februar og den 2. marts sidst forleden. Så er Kirsten Olufsdatter eller nogen på hendes vegne ikke mødt herimod at svare. Og forment Christen Nielsen, efterdi sagen til 6 uger er opsat, det han nu burede have endelig dom beskrevet.

Da, efterdi samme sag udi 6 uger til i dag er opsat og opsættelsen til hjemting findes læst og påskrevet, som forskrevet står, så imod recessen uden bevilling ikke længere kan gøres forhaling, da finde vi efter sådan lejlighed samme indstævnede kvitteringer og dom magtesløs at være og Kirsten Olufsdatter at give Niels Nielsen til kost og tæring 2 rdl.